

Risiko- og beskyttelsesfaktorar

	RISIKOFAKTORAR		BESKYTTELSESAKTORAR
Individuelle	• Lågt sjølvbilde og psykiske plagar • Lite språk og lav grad av språkforståing • Liten grad av sjølvkontroll • Høg grad av aggresjon • Utagerande • Dramatiserande • Stille og innadvendt • Barn som ikkje hevdar sin rett og ikkje søker trøyst • Individuell sårbarheit	• Utsett for seksuelle og fysiske overgrep • Å vere vitne til eller utsett for vald (begge deler rammer hardt) • Positive haldningar til rusmidlar, rusvilligheit • Manglande kunnskap om rus og risiko • Tidleg debut med rus • Tidleg debut seksuelt • Framtidspessimisme	• Medfødt robustheit • Sosial kompetanse • Godt sjølvbilde • Godt språk • Oppleving av meining og samanheng • Kreativitet • Hobbyar • Framtidsoptimisme
Familie	• Manglande interesse for barnet • Manglande tilsyn • Tilknytingsproblem • Dårlig samspel i familien og mykje konflikthar mellom vaksne og barn • Manglande grenser og rammer (kosthald, aldersgrenser, innetider, fritidsmiljø og rus) • Rusmiddelmissbruk • Seksuelle og fysiske overgrep • Fattigdom eller dårleg økonomistyring • For barn er det ein risikofaktor at føresette har lav omsorgskompetanse, psykiske og fysiske helseutfordringar hos føresette • Isolerte føresette		• God kommunikasjon • Autoritativ oppdraging (kontroll og varme) • Struktur og reglar • Høgare sosioøkonomisk status • God og stabil omsorgssituasjon • Prioriterer tid med barna og deltek på barna sine aktivitetar • Viser interesse for barnas skulekvardag

Venner	• Utestenging • Lav sosial status i gruppa og blant venner • Rusmisbruk og kriminalitet hos venner • Venners antisosiale normer (regelbryting, negative haldningar, lite omtanke og empati)		• Inkludert • Tydelege normer • Tilknyting • Gode venner	
Skule	• Lav grad av trivsel • Prestasjonsangst • Blir utestengt, dårleg likt • Ingen venner eller dårlege venner • Ikkje sett eller anerkjent • Dårlig relasjon til dei vaksne og eller barn	• Dårlig miljø/klima (stemning) • Mobbing • Fagvanskar • Skulk, mykje fråvær • Manglande interesse og motivasjon for skulen	• Høg grad av trivsel • Venner, inkludert i gruppa • Bli sett og anerkjent • Får medverke • Vaksne som tek ansvar for relasjonen • Får utvikle sin kompetanse	• Positive aktivitetar og opplevingar • Godt tilhøyre • Tilrettelegge for meistring
Nærmiljø	• Få fritidstilbod og møteplassar • Dårlig bumiljø • Fattigdom • Kriminalitet • Normer som aksepterer tilgang på rusmidlar • Få tilgjengelege vaksne		• Minst ein betydningsfull vaksen • Gode og støttande venner • Felles verdiar • Samfunnsstruktur som støtter meistringsstrategiar • Moglegheit for å delta på fritidsaktivitetar • Tilgjengelege møteplassar • Tilgjengelege vaksne • Frivilligarbeid	

Jo fleire risikofaktorar, jo større risiko for skeivutvikling.

Beskyttelsesfaktorar må vere beskyttande i type, intensitet og varigheit for å ha kompensierende verknad på risiko.

